



REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Redno letno poročilo za leto 2022

MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT **(MIZŠ)**

- 1.1 **Ocene diskriminatornosti predpisov**
- 1.2 **Priporočila Zagovornika MIZŠ**
- 1.3 **Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj**
- 1.4 **Svetovanje, informiranje in podpora**
- 1.5 **Sodelovanje Zagovornika z MIZŠ**
- 1.6 **Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja**

Ministrstva in druge institucije

MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI (MDDSZ)

MINISTRSTVO ZA FINANCE (MF)

MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO (MGRT)

MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO (MZI)

MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT (MIZŠ)

MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO (MJU)

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO (MKGP)

MINISTRSTVO ZA KULTURO (MK)

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE (MNZ)

MINISTRSTVO ZA OBRAMBO (MORS)

MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR (MOP)

MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE (MP)

MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE (MZ)

MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE (MZZ)

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

URAD VLADE ZA NARODNOSTI

URAD VLADE ZA OSKRBO IN INTEGRACIJO MIGRANTOV

URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

SLUŽBA VLADE ZA DIGITALNO PREENOBRAZBO

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

DRUGI DRŽAVNI ORGANI, LOKALNE SKUPNOSTI, NOSILCI JAVNIH POOBLASTIL IN PRAVNE OSEBE

LEGENDA

Področja družbenega življenja, kjer morajo državni organi, lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe spoštovati prepoved diskriminacije.

Delo in zaposlovanje

- Pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica (vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem);
- Dostop do vseh oblik in do vseh ravni karijerne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso;
- Zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.

Članstvo v sindikatih

- Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev, ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.

Socialne pravice

- Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo;
- Socialne ugodnosti.

Zdravstveno varstvo

- Zdravstveno varstvo.

Izobraževanje

- Vzgoja in izobraževanje.

Trg dobrin in storitev

- Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi.

Drugo

- V to področje spadajo zadeve, ki jih ni mogoče uvrstiti v zgornje kategorije in zadeve, ki naslavljajo vsa področja hkrati ali pa splošno področje varstva pred diskriminacijo.

Pregled statusov priporočil

Status priporočila na dan 31. januar 2023:

- Uresničeno: ●
- Neuresničeno: ●

Nekatera priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja so sistemska in splošna, njihov cilj je predvsem delovati preventivno in ozaveščati, pogosto pa so poslana več naslovnikom hkrati. V teh primerih so označena kot:

- Sistemsko priporočilo: ●

1.1 Ocene diskriminatornosti predpisov

! Ureditev vpisa v glasbene šole diskriminatorna do otrok s posebnimi potrebami

Zakon o glasbenih šolah (ZGla) je po oceni Zagovornika diskriminatoren, saj v njem manjka določilo, da je treba otrokom s posebnimi potrebami, ki si želijo v glasbeno šolo, omogočiti ustrezne prilagoditve pri opravljanju sprejemnih izpitov. Šele ob uvedbi takšnih prilagoditev bi te otroke izenačili z vrstniki brez invalidnosti. Zagovornik je MIZŠ priporočil, naj diskriminacijo odpravi s spremembo zakonodaje ([050-38/2021/18](#)).

! Zakon o visokem šolstvu je po oceni Zagovornika diskriminatoren v delu, ki določa, da je eden izmed pogojev za sprejem v subvencionirano bivanje študentov tudi slovensko državljanstvo

V postopku ocene diskriminatornosti Zakona o visokem šolstvu (ZViS) je Zagovornik ugotovil neposredno diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine državljanstva pri dostopu do subvencioniranega bivanja študentov. Ocenil, da je pogoj državljanstva nesorazmeren in izključujoč pogoj za sprejem v eno od oblik subvencioniranega bivanja študentov, s tem pa bi lahko posredno posegel tudi v pravico do enakih možnosti izobraževanja, ki je tako na ravni zavezujočih mednarodnih pravnih aktov kakor tudi Ustave temeljna človekova pravica. Zagovornik je MIZŠ priporočil, naj pripravi spremembo Zakona o visokem šolstvu na način, da bodo do subvencioniranega bivanja upravičeni vsi študenti s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ne glede na njihovo državljanstvo ([050-15/2022/9](#)).

Brezplačni vrtec za drugega otroka ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo za oceno diskriminatornosti novele Zakona o vrtcih (ZVrt-G), s katero je država ponovno uveljavila pravico do brezplačnega vrtca za drugega otroka, ko je drugi otrok v vrtcu hkrati s prvim otrokom. Pobudnik je vprašal, ali ni ureditev diskriminatorna do staršev, ki imajo več otrok, ki pa niso v vrtcu hkrati. Osebna okoliščina naj bi bila v zmožnosti staršev, da imajo drugega otroka v določenem časovnem obdobju po prvem. Zagovornik je ugotovil, da je eno od načel zakona »načelo izboljšanja finančne dostopnosti vrtcev za starše«. Pri oceni predpisa je treba med seboj primerjati družino, ki ima v vrtec, v določenem času vključenega enega otroka, in družino, ki ima v vrtec hkrati vključena dva otroka. Ti dve družini po oceni Zagovornika nista v primerljivem položaju, saj bi morala prva družina, če ne bi bila deležna ugodnosti, za dva otroka v vrtcu več let plačevati hkrati dvojni znesek, ki bi v vsem tem času znatno obremenjeval družinski proračun. Zagovornik je ugotovil, da predlagatelj primerja dva pravna položaja, ki med seboj v bistvenih elementih nista primerljiva, zato vprašanje ne sodi na področje varstva pred diskriminacijo. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti zakona ni izvedel ([050-3/2022/3](#)).

1.2 Priporočila Zagovornika MIZŠ

Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2030 (NPVŠ2030, EPA 2421 - VIII) (naslovljena na DZ)

Priporočila (0070-19/2021/4):

1. MIZŠ naj spremlja dejansko zagotavljanje enakih možnosti študentov z različnimi osebnimi okoliščinami, s ciljem učinkovitega načrtovanja in izvajanja spodbud za zagotavljanje enakega dostopa in uresničevanja pravice vseh do izobraževanja in do pridobitve največje dosegljive izobrazbe. ●
2. MIZŠ naj zagotovi prostorsko in komunikacijsko dostopnost vseh izobraževalnih institucij, vključno z vzpostavitvijo baze podatkov o dostopnosti teh prostorov. ●
3. MIZŠ naj uvede posebne, namenske štipendije za študente s posebnimi potrebami, ki bi bile na voljo v okviru obstoječega sistema štipendiranja. ●
4. MIZŠ naj spodbuja usposabljanje in ozaveščanje pedagoškega osebja na področju uresničevanja človekovih pravic in varstva pred diskriminacijo študentov s posebnimi potrebami. ●

Zakon o glasbenih šolah (ZGla)¹

Priporočilo (050-38/2021/19):

1. MIZŠ naj zakon dopolni tako, da se v poglavju, ki ureja vpis (III. poglavje zakona), doda določba, ki bo predvidevala primerne prilagoditve vpisa v glasbene šole za otroke s posebnimi potrebami. ●

Zakon o visokem šolstvu (ZVis)²

Priporočilo (050-15/2022/10):

1. MIZŠ naj zakon spremeni tako, da v poglavju, ki ureja subvencionirano bivanje študentov, črta pogoj slovenskega državljanstva kot enega od pogojev za sprejem v subvencionirano bivanje študentov. Hkrati s tem pa naj ministrstvo pripravi tudi ustrezne spremembe pripadajočih podzakonskih predpisov. ●

1 Zakon o glasbenih šolah (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo).

2 Zakon o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ, 65/17, 175/20 – ZIUOPDVE, 57/21 – odl. US, 54/22 – ZUPŠ-1 in 100/22 – Z SZUN).

Dostopnost srednjih šol za gibalno ovirane³

Priporočila (0709-18/2022/1):

1. MIZŠ naj zagotovi metodološko in strokovno ustrezno analizo stanja prostorske dostopnosti srednjih šol. Analiza mora biti neodvisna, opravljena na terenu z usposobljenim strokovnjakom in se periodično posodablja, da bodo podatki vedno točni, verodostojni in popolni. ●
2. MIZŠ naj javno objavi rezultate analize o dostopnosti srednjih šol in jih vključi v sezname srednjih šol ter v razpis za vpis v srednje šole in dijaške domove. ●
3. MIZŠ naj srednje šole in njihova vodstva usmerjeno informira o pomenu zagotavljanja dostopnosti in njihovih zakonskih obveznostih na področju varstva pravic ljudi z invalidnostmi ter potrebni strokovni pomoči pri načrtovanju polne prostorske dostopnosti šol. ●
4. Šole naj pripravijo načrte izboljšanja dostopnosti, v katerih evidentirajo potrebe in se jih razvrstijo glede na zahtevnost izvedbe prilagoditev, opredelijo potrebna finančna sredstva in potreben čas. Pri tem naj jim ministrstvo daje vso potrebno strokovno podporo. ●
5. MIZŠ naj pripravi investicijski načrt z namenom sistematičnega načrtovanja vlaganj. Pripravi naj ga na podlagi analize stanja prostorske dostopnosti srednjih šol in zbranih načrtov izboljšanja dostopnosti srednjih šol. Pri tem naj imajo kot prehodna rešitev prednost tiste srednje šole, kjer je potrebnih najmanj vlaganj in so za to primerne z geografskega vidika ter glede števila programov, ki jih izvajajo (t. i. začasna mreža polno dostopnih šol). ●
6. MIZŠ naj pripravi dodaten, ločen poziv, namenjen izključno financiranju izboljšanja dostopnosti srednjih šol. ●
7. MIZŠ naj si aktivno prizadeva za koriščenje evropskih sredstev za izboljšanje prostorske dostopnosti srednjih šol, v sodelovanju s Službo vlade za razvoj in kohezijsko politiko ter drugimi ministrstvi na vseh ravneh pri načrtovanju in izvedbi. ●

³ V okviru posebnega poročila Zagovornika Dostopnost srednjih šol za gibalno ovirane. Dostopno na: https://zagovornik.si/wp-content/uploads/2022/07/Posebno-porocilo_Dostopnost-srednjih-sol-za-gibalno-ovirane.pdf

1.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj

Zagovornik ni ugotovil diskriminacije pri obravnavi osnovnošolca z individualiziranim programom

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagatelj navedel domnevno diskriminacijo, ki naj bi je bil deležen njegov otrok v okviru izvajanja pouka v osnovni šoli. V predlogu in poslanih prilogah je predlagatelj pojasnil, da je sin opredeljen kot trojno poseben otrok, ki se izobražuje po individualiziranem programu (v nadaljevanju: IP). Sin ima govorno-jezikovno motnjo, nadpovprečno inteligenco in evidentirano umetniško nadarjenost, njegov IP pa je pripravljen na podlagi določbe o usmeritvi Zavoda za šolstvo ter akta identifikacije nadarjenosti. V predlogu je kot posredno diskriminatorno navedel prakso sinove učiteljice, ki naj bi neustrezno izvajala prilagoditve, vezane na otrokovo jezikovno razumevanje. Zagovornik je v konkretnem primeru ugotovil, da domnevno neustrezna obravnava otroka pri rednem pouku, konkretnije pri interni diferenciaciji pouka, ne predstavlja neposredne diskriminacije po ZVarD. V Sloveniji ni predpisa, ki bi na zavezujoč način urejal konkretne ukrepe za ravnanje z nadarjenimi učenci in poenotil sistem ravnanja z nadarjenimi učenci na vseh osnovnih šolah. V trenutni situaciji tako različne šole različno prilagajajo metode dela z nadarjenimi učenci. Zagovornik prav tako ni prepoznal vzročne povezave med zatrjevanimi osebnimi okoliščinami rase in invalidnosti ter ravnanjem učiteljice ([0700-39/2021/6](#)).

Problematika tolmačev za gluhe in naglušne dijake, ki so vključeni v redni program srednješolskega izobraževanja

Zagovornik je vodil postopek ugotavljanja diskriminacije gluhih dijakov ljubljanskih srednjih šol, ki so zaradi posebnega spleta okoliščin na začetku šolskega leta 2021/2022 za nekaj časa ostali brez tolmačev za slovenski znakovni jezik (SZJ). Postopek je Zagovornik vodil po uradni dolžnosti na podlagi informacij, ki jih je pridobil iz medijev. Za razjasnitev zadeve se je obrnil na Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ), na Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana (ZGNL) in na Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik (Združenje tolmačev). Zagovornik je med postopkom na podlagi zbranih podatkov ugotovil, da so srednje šole situacijo, v kateri je bilo zaradi pomanjkanja tolmačev SZJ ogroženo izvajanje primerne prilagoditve za njihove gluhe dijake, uspešno sanirale. Dijakom so priskrbele tolmače, slednjim pa ustrezno plačilo (po veljavni tarifi in v upanju, da jim bo MIZŠ povrnilo stroške). Tako so vse štiri šole poskrbele za nadaljnje preprečevanje posredne diskriminacije petih dijakinj in enega dijaka, ki bi bili sicer brez tolmačev SZJ zaradi svoje gluhotе v slabšem položaju od svojih vrstnikov v izobraževalnem procesu. Zaradi ugotovitve, da je bilo poskrbljeno za preprečevanje diskriminacije gluhih dijakov ljubljanskih srednjih šol, je Zagovornik postopek ugotavljanja diskriminacije s sklepom ustavil (Sklep št. [0700-56/2021/13](#) z dne 18. 2. 2022).

Izključevanje tujih študentov pri dostopu do predavanj bi lahko bila diskriminacija

Zagovornik je prejel prijavo tretje osebe zaradi domnevne diskriminacije tujih študentov glede njihovega dostopa do predavanj v živo na eni od fakultet. V začetku leta 2022 je vodstvo fakultete profesorjem in študentom poslalo navodila, v skladu s katerimi so tuji študentje napoteni na spremljanje predavanj na daljavo, domači študentje pa so lahko predavanjem sledili v živo v predavalnicah. Zagovornik je po preverjanju ugotovil, da so bili tuji študentje obravnavani neenako kot domači študentje. Fakulteta je pojasnila, da so bili ukrepi sprejeti na hitro zaradi informacije o bolj nalezljivi različici novega koronavirusa. Ukrepi so bili sprejeti z najboljšimi nameni za zaščito študentov in zaposlenih. Pojasnili so, da do tovrstnih sporočil ne bo več prihajalo, saj jim je v interesu, da delujejo kot enakopravna in enotna skupnost študentov in zaposlenih. Sporni ukrep je veljal deset dni, do konca zimskega semestra, in ne velja več. Bil je oblikovan kot prošnja oziroma priporočilo, pri čemer so pojasnili, da nikogar niso preverjali, ko je vstopal na fakulteto, razen za pogoj PCT. Nikogar niso na vratih vprašali, ali se je vračal iz tujine in vsi so lahko prosto hodili na predavanja. Ukrep je torej veljal kratek čas in ne velja več, in ker se fakulteta že sama zaveda neprimernosti obvestila in zagotavlja, da do tovrstnih sporočil ne bo več prihajalo, je Zagovornik odločil, da uvedba postopka ugotavljanja diskriminacije v zadevi ni smotrna ([0700-6/2022/6](#)).

1.4 Svetovanje, informiranje in podpora

! Razumna prilagoditev prehrane v vrtcu zaradi vere

Na Zagovornika se je obrnila stranka v zvezi s prehrano hčerke v vrtcu. Zaradi svoje veroizpovedi ne želi, da bi njena hčerka jedla nekatere vrste mesa ter želatino in margarino. Vrtec je sprejel razumne prilagoditve, se pa občasno dogodi, da vse sestavine obrokov vsebujejo meso. Zaradi tega hčerka ne more jesti ničesar in prihaja domov lačna. Zagovornik je stranki odgovoril, da v primeru njene hčerke zaznava možnost obstoja posredne diskriminacije otroka pri nujenju prehrane v vrtcu zaradi vere. Stranki je svetoval, naj se skuša z vodstvom vrtca dogovoriti za ustrezno razumno prilagoditev, na podlagi katere bi jim morda le uspelo najti rešitev. V primeru, da se vrtec na njen predlog ne bi odzval, oziroma z njim ne bi dosegla ustreznega dogovora, je stranki svetoval, naj pri Zagovorniku vloži predlog za obravnavo diskriminacije. Stranka ni sporočila, ali ji je z vrtcem uspelo najti ustrezno rešitev in ni podala predloga za obravnavo diskriminacije ([0702-297/2021](#)).

! Vprašanje posebnega naziva zdravnikov, ki so diplomirali v tretjih državah

Zagovornik je prejel pisanje posameznice, ki je opozorila na položaj zdravnikov, ki so diplomirali v državah, ki niso članice EU. Ti naj bi po novem ob svojem poklicnem nazivu imeli navedeno državo izvora izobrazbe ter ta naziv ohranili do konca poklicne poti tudi, če so opravili specializacijo in specialistični izpit v Sloveniji. Enako naj bi bili obravnavani zdravniki, ki so opravili priznanje izobrazbe v obdobju 2011–2014. Zagovornik je za pojasnilo zaprosil pristojni ministrstvu in ugotovil, da je bil 19. člen Predloga zakona o spremembah Zakona o vrednotenju in priznavanju izobraževanja v medresorski obravnavi spremenjen in je predvideval le še zapis tujega naslova v skladu s predpisi države izvora izobraževanja brez navedbe države izvora. S tem bi bila težava, s katero se je na Zagovornika obrnila posameznica, ki bi sicer lahko predstavljala posredno diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine izobrazbe ali državljanstva, razrešena. Postopek sprejemanja navedene novele je še v teku, zato Zagovornik situacijo spremlja ([0702-8/2022](#)).

Kritičen odziv ravnateljice zaradi udeležbe učiteljice na izobraževanju o LGBTIQ+ temah

Zagovornik je prejel sporočilo posameznice, v katerem je zapisala, da dela na eni izmed osnovnih šol kot spremljevalka učenke s posebnimi potrebami. Povedala je, da se je razredničarka razreda, v katerem je učenka, ki jo spremlja, prijavila na izobraževanje o LGBTIQ+ temah v šoli, zaradi česar je bila grobo ošteta s strani ravnateljice, ki je dejala, da takih tem v šoli ne dovoljuje. Zagovornik je pojasnil, da gre lahko v primeru, da se zaradi stališč ravnateljice v takšnem okolju počuti ogroženo, za nadlegovanje. V tem primeru mora pošiljateljica o svojem nelagodju opozoriti domnevno kršiteljico, da s takšnimi izjavami oziroma dejanji preneha. Zagovornik je pošiljateljici tudi neobvezno pojasnil, da se lahko zaradi zavrnitve udeležbe na izobraževanju na Zagovornika obrne tudi razredničarka razreda ([0702-185/2022](#)).

Učna pomoč učencem priseljencem

Na Zagovornika se je obrnila prostovoljka, ki nudi učno pomoč učencem priseljencem. Navedla je, da že dve leti prosi zavode in nevladne organizacije za pogovor o učni pomoči tem učencem. Zagovornik je pojasnil, da učna pomoč lahko predstavlja posebni ukrep za zagotavljanje enakosti in je v duhu podpore pri integraciji. Za večino učencev priseljencev so namreč potrebni posebni ukrepi pomoči, da se lahko učinkovito vključijo v izobraževalni sistem. Stranki je svetoval, naj se v zvezi z željo po nasvetih, kako doseči spremembe na ravni politik in dialoga, poveže z drugimi, ki že delujejo na tem področju. V zvezi z angažmajem konkretne osnovne šole ji je Zagovornik priporočil sodelovanje s svetovalnimi delavci ([0702-289/2021](#)).

Slabša ocena na fakulteti zaradi narodnosti in vere

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala diskriminacijo pri ocenjevanju na fakulteti. Slabšo oceno naj bi prejela zaradi njenih osebnih okoliščin narodnosti in vere. Zagovornik je stranki pojasnil, kako lahko ukrepa, in jo pozval, naj odda predlog za ugotavljanje diskriminacije z dokazili, da je slabšo oceno prejela zaradi narodnosti in vere. Stranka na pojasnilo Zagovornika ni odgovorila ([0702-3/2022](#)).

Zatrjevane nepravilnosti pri šolanju otroka s posebnimi potrebami

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala več nepravilnosti v zvezi s šolanjem njenega otroka s posebnimi potrebami. Zagovornik je po preučitvi zadeve stranki svetoval pri treh vprašanjih. Prvi del odgovora se je nanašal na vodenje postopkov pred drugimi državnimi organi, v katere Zagovornik ne sme posegati. Drugi del se je nanašal na neupoštevanje želje po šolanju na domu ter vztrajanje pri nadaljevanju šolanja v osnovni šoli, v zvezi s katerimi je Zagovornik stranki pojasnil zakonodajo, ki določa, da možnost šolanja na domu ni neomejena. Tretji del odgovora se je nanašal na neustrezne prilagoditve izobraževalnega procesa potrebam otroka v osnovni šoli. Zagovornik je stranki zaradi morebitnih kršitev svetoval prijavo na Inšpektorat za šolstvo in šport ([0702-129/2022](#)).

1.5 Sodelovanje Zagovornika z MIZŠ

Sestanek zagovornika načela enakosti Miha Lobnika z ministrom za izobraževanje, znanost in šport dr. Igorjem Papičem

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je 25. avgusta 2022 ministru za izobraževanje, znanost in šport dr. Igorju Papiču predstavil delovanje institucije in letno poročilo za leto 2021. Zagovornik je ministru predstavil problem diskriminacije, ko raziskovalkam in raziskovalcem na začetku kariere ni bilo omogočeno podaljšanje raziskovalnega projekta za čas starševskega dopusta. Pozornost sta namenila še posebnemu poročilu o položaju gluhih v izobraževalnem sistemu, v katerem je Zagovornik opozoril na veliko nesorazmerje v doseganju izobrazbe gluhih v primerjavi z ostalim prebivalstvom, in posebnemu poročilu o dostopnosti šol za gibalno ovirane.

Zagovornik je ministru predstavil tudi priporočilo, naj ministrstvo opravi analizo vzrokov za neopravičene izostanke od pouka pri romskih učencih in sprejme ukrepe za zagotovitev enakih možnosti in enake obravnave tudi zanje. Dotaknila sta se tudi pogojev za vpis v glasbene šole, saj je Zagovornik ocenil, da je Zakon o glasbenih šolah diskriminatoren, ker v njem ni predvideno, da bi otrokom s posebnimi potrebami, ki bi se radi vpisali v glasbeno šolo, omogočili ustrezne prilagoditve pri opravljanju sprejemnih izpitov.

Minister je dejal, da si bo ministrstvo prizadevalo odpraviti ugotovljene diskriminacije na področju izobraževanja.



Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je ministru za izobraževanje, znanost in šport dr. Igorju Papiču predstavil tudi posebno poročilo o dostopnosti šol za gibalno ovirane. Opozoril je, da je vsaj do konca leta 2025 tudi šole treba prilagoditi tako, da bodo dostopne vsem gibalno oviranim.

Obraavnani primeri diskriminacije – Inšpektorat za šolstvo in šport

Inšpektorat za šolstvo tako kot v preteklih letih tudi v letu 2022 ugotavlja, da pobudniki na področju šolstva očitajo domnevno diskriminacijo v vzgojno-izobraževalnih zavodih v primerih vzgojnega ukrepanja, ocenjevanja znanja, v primerih podeljenih statusov športnikov ali umetnikov, sodelovanju s starši ter v primerih načina komuniciranja v šolskem prostoru.

Prejete pobude se nanašajo tudi na področje zaposlovanja, ki sicer ne sodi v pristojnost nadzora šolske inšpekcije, neizbira kandidata je opredeljena kot diskriminatorna izbira. Dodatno so bili seznanjeni tudi z načini postavljanja vprašanj kandidatom pri razgovorih, ki bi lahko posledično pomenili neenako obravnavo pri odločanju o delovnem mestu.

Inšpektorat za šolstvo je prejel 21 prijav očitane diskriminacije, ki so se navezovale na opravičevanja zapostavljanja ali preziranja oseb ali skupine oseb zaradi osebnih okoliščin. Vsi primeri očitane, vendar nepotrjene diskriminacije so se nanašali na oblike neposredne diskriminacije zaradi drugih osebnih okoliščin. V nobenem primeru inšpektorat za šolstvo in šport ni ugotovil kršitev, ki bi se nanašale na področje diskriminacije. Prijave je Inšpektorat za šolstvo in šport obravnaval s stališča uresničevanja veljavnih šolskih predpisov in s tem povezanih pripadajočih pravic in dolžnosti učencev, strokovnih delavcev ter sodelovanja s starši. Poudaril je, da tudi šolska zakonodaja določa ravnanja v šolskem prostoru.

Inšpektorat je ocenil, da bi v enem primeru lahko neenaka obravnava kandidatov v postopku imenovanja ravnatelja lahko pomenila tudi kršitev ZVarD. Zadevo je Inšpektorat za šolstvo in šport odstopil v nadaljnje reševanje Zagovorniku.

V letu 2022 je Zagovornik Inšpektoratu za šolstvo in šport v prekrškovni postopek odstopil dve zadevi. V eni zadevi je inšpektorat odgovoril, da ni pristojen, druga zadeva pa je zastarala.

Tabela: Pregled prejetih podatkov Inšpektorata za šolstvo in šport glede obravnavanih primerov diskriminacije – primerjava med leti 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 in 2022*

| Inšpekcijski organ | Prejete prijave | | | | | | Ugotovljeni primeri | | | | | |
|---------------------------------|-----------------|------|------|------|------|------|---------------------|------|------|------|------|------|
| | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | 2021 | 2022 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | 2021 | 2022 |
| Inšpektorat za šolstvo in šport | 9 | 16 | 6 | 10 | 16 | 21 | / | 2 | / | 0 | 0 | 0 |

* Ko so se inšpektorati odzvali in sporočili, da prijav niso imeli, je navedena številka 0. Če podatka ni oziroma se inšpektorat ni odzval, je označeno z /.

1.6 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

1. **MIZŠ** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o izvedbi nacionalne evalvacijske študije »Analiza potreb, pogojev in možnosti obveznega vključevanja otrok v enega izmed programov predšolske vzgoje z vidika zmanjševanja socialne, ekonomske in kulturne neenakosti«.
2. **MIZŠ** je izvedlo nacionalno evalvacijsko študijo »Evalvacija poteka in učinkov izobraževanja na daljavo v času epidemije COVID-19 na ravneh osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja z vidika doseganja učnih ciljev in standardov znanja ter z vidika socialno-čustvenega odzivanja«, na podlagi katere je bil predlagan nabor ukrepov za zmanjševanje negativnih posledic pouka na daljavo v zadnjih dveh letih z vidika učencev in pedagoških delavcev.
3. **MIZŠ** je uvedlo posodobljen koncept prepoznavanja in vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi.
4. **MIZŠ** je poročalo tudi o uresničitvi slovenskega Akcijskega načrta digitalnega izobraževanja, katerega cilji so med drugimi tudi zagotavljanje enakih možnosti za vse skupine učencev, upoštevanje razlik na vseh področjih digitalnega izobraževanja med spoloma s spodbujanjem vključevanja deklic, deklet in žensk v STEM in računalništvo, zmanjševanje nedostopnosti digitalne tehnologije za učence ipd.
5. **MIZŠ** je aktivno delovalo tudi na področju zmanjševanja števila odlogov šolanja otrok in zmanjševanja števila otrok z učnimi težavami v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju.
6. **MIZŠ** je izvedlo tudi analizo stanja inkluzivnosti glasbenega šolstva z vidika vključevanja otrok s posebnimi potrebami.
7. **MIZŠ** je poročalo tudi o subvencioniranju šolske prehrane učencev iz socialno šibkejših družin, učencev in dijakov iz rejniških družin, učencev in dijakov, prosilcev za azil ter tistih, ki so nameščeni v zavode za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.
8. **MIZŠ** je začelo tudi s projektom »Uvajanje tujega jezika v obveznem programu in preizkušanje koncepta razširjenega programa v osnovni šoli« na 145 šolah, katerega namen je vzpostaviti boljšo povezanost obveznega in razširjenega programa ter zagotoviti enake možnosti učenja in poučevanja tujega jezika v celotni vertikali.
9. **MIZŠ** je pripravilo dokument za celovit pregled nastalih sprememb na področju vključevanja in dela z učenci in dijaki priseljenci ter opredelitev potrebnih izboljšav.

10. **MIZŠ** je poročalo tudi o preizkušanju izvedbenega modela poučevanja Romov na eni izmed osnovnih šol.
11. **MIZŠ** je sprejelo tudi Sklep o vzgojnem programu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s čustveno vedenjskimi težavami in motnjami na način novih oblik dela, pomoči in podpore na področju preventivnih dejavnosti. Pripravilo je tudi prilagoditve splošne in poklicne mature v šolskem letu 2022/2023 za dijake s posebnimi potrebami.
12. **MIZŠ** je poročalo tudi o subvenciji za oskrbnino v dijaškem domu za družine z več dijaki ter o novi sistemizaciji delovnega mesta dietnega kuharja v dijaških domovih.
13. **MIZŠ** je sprejelo tudi Sklep o uvedbi začasne zaščite razseljenih oseb iz Ukrajine ter Uredbe o načinu zagotavljanja pravic osebam z začasno zaščito, ki omogočata vpise v izobraževalne programe tudi med šolskim oziroma študijskim letom, pravico do brezplačne malice ter možnost, da v primeru nezmožnosti izkazovanja predhodne izobrazbe s pričevali šola lahko s tako osebo opravi razgovor, ki je podlaga za ugotavljanje predznanja in izdelavo osebnega načrta izobraževanja.
14. **MIZŠ** je v letu 2022 izvajalo brezplačna izobraževanja za odrasle, ki niso uspešno končali programa osnovne šole, in s tem spodbujalo udeležence, da se ponovno vključijo v formalno izobraževanje in izboljšajo svoje možnosti na trgu dela.
15. **MIZŠ** je sofinanciralo tudi dejavnosti vrtcev in osnovnih šol z romskimi otroki in učenci, ter nadgradilo strategijo vzgoje in izobraževanja Romov za obdobje 2021–2030, ter opravilo analizo učnega uspeha učencev Romov, na podlagi katere želijo povečati delež romskih otrok, ki uspešno zaključijo osnovnošolsko izobraževanje.
16. **MIZŠ** je izvajalo promocijo krajših programov vrtcev z namenom večjega vpisa otrok, ki ne obiskujejo rednih oddelkov vrtcev (npr. romski otroci).
17. **MIZŠ** je poročalo tudi o začetku uporabe Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti ter o sprejetju Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030, ki ima za enega izmed ciljev zagotavljati enakost spolov na področju raziskav in inovacij.
18. **MIZŠ** je v letu 2022 začelo tudi z izvajanjem ciljno raziskovalnega programa »Etika, integriteta in enakost spolov v raziskovalnem prostoru Slovenije: med politikami in njihovo implementacijo«, ki je zasnovan z namenom okrepiti zmogljivosti za uveljavljanje načel odgovorne znanosti na področjih etike, integritete in enakosti spolov.
19. **MIZŠ** je oblikovalo tudi ekspertno skupino za usmerjanje reševanja problematike spolnega nadlegovanja in trpinčenja v akademskem okolju ter sprejelo Načrt za enakost spolov.
20. Prav tako je **MIZŠ** sprejelo Resolucijo o Nacionalnem programu visokega šolstva 2030, katere pomemben poudarek je vključujoče visokošolsko izobraževanje.
21. **MIZŠ** je poročalo tudi o spremembi Zakona o urejanju položaja študentov ter Zakona o višjem strokovnem izobraževanju, ki študentom s posebnimi potrebami in posebnim statusom daje možnost subvencioniranega bivanja v študentskih domovih.

22. MIZŠ je poročalo tudi o spremembi Zakona o visokem šolstvu, ki po novem določa tudi, da ima vsak študent pravico do varnega študijskega okolja z ničelno toleranco do spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja.
23. Prav tako je MIZŠ pripravilo predlog spremembe Zakona o visokem šolstvu glede odprave pogoja državljanstva za subvencionirano bivanje v študentskem domu.
24. MIZŠ je izvedlo tudi ciljno raziskovalni program »Institucionalne, zakonodajne in oza-veščevalne rešitve ter aktivnosti pri naslavljanju spolnega nadlegovanja in drugih oblik spolnega nasilja v visokošolskih in raziskovalnih organizacijah v Sloveniji«, ki ima med drugim namen izdelati analizo urejenosti sistema preprečevanja in sankcioniranja spolne- ga nadlegovanja in drugih oblik spolnega nasilja na visokošolskih zavodih in raziskovalnih institucijah.
25. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je MIZŠ poročalo o sprejeti Uredbi o načinu zagotavljanja pravic osebam z začasno zaščito, med drugim tudi za področje vzgoje in izobraževanja, ki ureja znižano plačilo za starše, ki imajo statusčasne zaščite, oprostitev plačila za vrtec, če staršem pripada pravica do denarne pomoči ali žepnine v skladu s to uredbo in zakonom, brezplačno malico, kosilo in prevoz.
26. MIZŠ je v letu 2022 okrepilo šolske svetovalne službe za nudenje pomoči in podpore otrokom in mladim, ki se soočajo z izzivi sodobne družbe.
27. MIZŠ je izvedlo tudi projekt nastanitve mladoletnikov brez spremstva v dijaškem domu.
28. MIZŠ je poročalo tudi o zamrznitvi cen šolske malice za učence in dijake ter o zamrznitvi cen oskrbnin za dijake v dijaških domovih ob visokih cenah prehrambnih izdelkov in stroškov, povezanih s prehrano in nastanitvijo.
29. Prav tako je MIZŠ poročalo o finančnih olajšavah za spodbujanje vključevanja v predšolsko vzgojo romskih otrok vsaj dve leti pred začetkom osnovne šole ter podpori učenju romšči- ne ter dodatnemu poučevanju slovenskega jezika za učence Rome ob vstopu v osnovno šolo.
30. MIZŠ je nadgradilo projekt Skupaj za znanje in vzpostavilo večnamenske romske centre z namenom dvigovanja socialnega in kulturnega kapitala romskih otrok ter ozaveščanja staršev Romov o pomenu izobraževanja.
31. MIZŠ je pripravilo pravilnik, ki ureja posebno obravnavo kandidatov s posebnim statusom.
32. MIZŠ je poročalo tudi o implementaciji pogojev za preprečevanje posredne diskrimina- cije v okviru javnega razpisa za spodbujanje raziskovalcev na začetku kariere, in sicer možnost podaljšanja obdobja izvajanja posamezne operacije v okviru javnega razpisa za raziskovalce/-ke, ki imajo daljše odsotnosti na podlagi objektivnih osebnih okoliščin (star- ševstvo, bolezen).
33. MIZŠ je v vsebinah raziskovalnih projektov, ki so financirani v okviru evropske kohezijske politike 2021–2027 uvedlo dimenzijo spola kot horizontalnega načela.